

Bijlage

Beschikbare instrumenten voor Innovatie op het boerenerf

Voor boeren en tuinders zijn er langs een drietal sporen innovatiemiddelen beschikbaar binnen diverse programma's en instrumenten.

- a) De topsectoren Agri & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen;
- b) Het plattelandontwikkelingsprogramma (POP);
- c) Investerings- en financieringsregelingen voor agrarische ondernemers.

Tabel 1 geeft de beschikbare middelen voor de instrumenten weer.

Tabel 1. Beschikbare en benutte innovatiemiddelen voor agrosectoren of specifiek voor boeren en tuinders (gemiddeld per jaar in miljoen euro)

Instrument	Agrosectoren als geheel	Voor boeren en tuinders
Topsectoren (2018)		
MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) ¹⁾	7,3	
PPS-toeslag ²⁾	14,4	
Kadersubsidie WUR	49,3	
Plattelandontwikkelingsprogramma³⁾		
Maatregelen: samenwerking (EIP), kennisoverdracht en voorlichtingsacties, investeringen en Leader		26,85
Fiscale en investeringsregelingen		
Borgstellingskrediet voor de landbouw ⁴⁾		66,2
Seed Capital ⁵⁾	PM	
EIA ⁶⁾	16,9	
MIA/VAMIL ⁶⁾	65,4	
Regeling groenprojecten ⁶⁾	458	
SDE ⁶⁾	2.691	

1) Gemiddelde subsidie over de periode 2013-2016 voor A&F en T&U.

2) Gemiddelde subsidie over de periode 2013-2016 aan kennisinstellingen ten behoeve van pps-projecten met ondernemers uit de sectoren A&F en T&U .

3) Over de periode 2013-2016 Inschatting van innovatiemiddelen binnen POP3 (gemiddeld per jaar van 2014 t/m 2020). Afhankelijk van de regeling is voor agrosectoren of voor boeren en tuinders.

4) Toegekende Borgstelling in 2017

5) Sinds de start van Seed Capital is er 10 miljoen euro publieke bijdrage verstrekt aan A&F/T&U-gerelateerde bedrijven.

6) Toegekend in 2016

Naast de instrumenten in bovengenoemde sporen zijn er nog enkele generieke instrumenten beschikbaar waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen sectoren of thema's. De ondernemer kan vrij inspelen op trends die voor de

ontwikkeling van zijn bedrijf van belang zijn. Dit gebeurt met name door inzet van fiscale maatregelen (Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO) en Innovatiebox) en financiële instrumenten (Innovatiekrediet). Uit de innovatiemonitor blijkt dat boeren en tuinders deze regelingen weinig gebruiken, de toeleverings- en verwerkingsbedrijven in de agro en tuinbouwsectoren benutten dit soort instrumenten echter bovengemiddeld. De afdrachtvermindering voor speur- en ontwikkelkosten in agrosectoren als geheel was in 2016 79,6 miljoen euro. Hieronder volgt nog een toelichting op instrumenten in de drie sporen en de hiervoor beschikbare middelen

a. Innovatie-instrumenten voor topsectoren

Via de negen topsectoren worden ondernemers, wetenschappers en overheden bijeengebracht om te bepalen welk onderzoek noodzakelijk is om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het benutten van economische kansen binnen de sector. Voor de agrarische sector zijn met name de topsectoren Agri & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen van groot belang, maar ook de samenwerking met sectoren zoals High Tech Systemen & Materialen en Water. Binnen deze topsectoren wordt op diverse manieren samenwerking tussen publieke en private partijen (publiek-private samenwerking, pps) gestimuleerd. De verschillende instrumenten hiervoor zijn:

Binnen de *kadersubsidie voor Wageningen University & Research (WUR)* stelt het kabinet voor de topsectoren A&F en T&U voor 2018 en 2019 respectievelijk 49,3 en 50,1 miljoen euro (Staatscourant 4119, 24 juli 2018) beschikbaar voor pps. Voor Missiegedreven Innovatieprogramma's in samenwerking met de topsectoren is voor 2019 bij WUR 4,6 miljoen euro en vanaf 2020 structureel 12,2 miljoen euro extra beschikbaar.

Voor de samenwerking in onderzoek zetten beide topsectoren elk voorjaar een oproep (call) uit voor nieuwe initiatieven. Met de oproep wordt samenwerking mogelijk gemaakt tussen bedrijven en WUR en andere Nederlandse kennisinstellingen. Bedrijven en kennisinstellingen kunnen pps-voorstellen indienen, waarbij de private cofinanciering in principe 50% bedraagt. De topsector A&F geeft pps-voorstellen waarin boeren, tuinders en mkb'ers deelnemen meer kans maken. De voorstellen moeten passen in de Kennis- en innovatieagenda's (KIA's) van de twee topsectoren. Deze KIA's zijn zoveel mogelijk in lijn gebracht met het LNV-beleid. Vanuit de WUR-subsidie wordt ook cofinanciering ingezet voor samenwerking in EU-projecten, maatschappelijke innovatieprogramma's en Seed Money Projecten voor Internationalisering, en ontwikkeling van samenwerking met andere topsectoren.

In de *MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT)* werken EZK en de provincies samen aan innovatie in het mkb. De MIT kent vijf instrumenten: (1) haalbaarheidsprojecten; (2) R&D-samenwerkingsprojecten; (3) kennisvouchers; (4) Innovatiemakelaars en (5) netwerkactiviteiten¹. Het

¹ Innovatiemakelaars en netwerkactiviteiten kunnen aangevraagd worden door de TKI's. Deze instrumenten komen ten goede aan groepen mkb'ers, maar worden dus, in

mkb binnen de topsectoren A&F en T&U heeft tussen 2013-2016 gemiddeld een bijdrage van 7,3 miljoen euro per jaar ontvangen.

In 2018 verhoogt het kabinet het MIT-budget (Kamerstuk 33 009, nr. 49) waarmee deze uitkomt op 63,9 miljoen euro, bestaande uit een bijdrage van 40 miljoen euro door EZK en 23,9 miljoen euro vanuit de provincies. De *pps-toeslag* geeft een impuls aan onderzoek en kennisuitwisseling tussen bedrijven en kennisinstellingen. Het kabinet verhoogde voor 2018 de pps-toeslag van 25% naar 30%. Dit houdt in dat voor elke euro die de private sector cash investeert in een publiek-privaat R&D-project, de overheid een toeslag van 0,30 euro verstrekt. De Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI) financieren daarmee weer (nieuw) publiek-privaat onderzoek. Grote en cross-sectorale pps-en kunnen direct pps-toeslag aanvragen bij RVO.nl. Voor samenwerking in de topsectoren A&F en T&U is de afgelopen jaren gemiddeld een bijdrage van 14,4 miljoen euro per jaar beschikbaar gekomen.

b. Innovatie binnen het plattelandontwikkelingsprogramma (POP)

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) bestaat uit twee pijlers: het marktbeleid en inkomensondersteuning en de plattelandontwikkeling met een plattelandontwikkelingsprogramma (POP). Met name het POP3 (2014-2020) biedt mogelijkheden voor ondersteuning van innovaties op het boerenbedrijf. Binnen het POP3 ondersteunen diverse maatregelen de verschillende onderdelen van de innovatiecyclus, van ontwikkelen van innovaties en kennisverspreiding tot verdere uitrol. Ongeveer 188 miljoen euro is beschikbaar voor innovatie. Afhankelijk van de regeling is het subsidie bestemd voor bedrijven uit de agrosectoren of voor boeren en tuinders.

De maatregel ‘samenwerking voor innovatie’ binnen het POP3 spitst zich toe op samenwerkingsvormen die bijdragen aan open innovatie, waarbij ondernemers steeds meer in netwerken opereren en hun innovatieprocessen in toenemende mate openstellen voor inbreng van andere partijen. Onder deze maatregel valt de oprichting en werking van Operational Groups in het kader van het EIP. Het gaat hierbij om het creëren en uitwerken van innovatieve ideeën met divers samengestelde innovatieteams. In elke Operational Group neemt minimaal één boer of tuinder deel. In alle gevallen gaat het over het ontwikkelen van praktische kennis, die direct door andere bedrijven kan worden toegepast.

Een andere maatregel binnen het POP3 is gericht op kennisoverdracht naar en voorlichtingsacties voor agrariërs. De begunstigden voor deze maatregel zijn kennisinstellingen (onderwijs, onderzoek, adviesbureaus). De openstellingen worden door de provincies gericht op beleidsdoelen, zoals vermindering van emissie en gebruik van mineralen of circulaire landbouw.

c. Investerings- en financieringsregelingen

Agrarische ondernemers die investeren in hun bedrijf en niet genoeg zekerheid kunnen bieden ('onderpand', zoals grond, gebouwen of machines) kunnen bij de bank een Borgstellingskrediet voor de landbouw (BL) aanvragen. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat het bedrijf levensvatbaar is. De overheid staat borg voor de terugbetaling van de BL-lening die de bank aan de ondernemer verstrekt. Voor glastuinders en veehouders die duurzaam en milieuvriendelijk willen investeren, is er de BL Plus. Ook ondernemers die willen investeren in innovaties binnen hun bedrijf kunnen gebruik maken van deze BL Plus-regeling. Voor starters en bedrijfsovernemers geldt een lagere provisie. In 2017 was hiervoor 100 miljoen euro beschikbaar, waarvan 20 miljoen euro voor innovatie (BL Plus).

Met Seed Capital-regelingen ondersteunt de overheid innovatieve startende ondernemingen. De laatste jaren groeit ook het aantal seed-fondsen in Nederland voor de agri-horti-foodsector. De Seed Capital-fondsen investeren met publieke co-investering in een vroege fase in agrifoodbedrijven. Op dit moment zijn er 9 agrifoodparticipaties door verschillende fondsen, waarin de overheid mede investeert middels de Seed Capital-regeling. De deelname betreft vooral startende toeleverende en afnemende bedrijven en in enkele gevallen land- en tuinbouwbedrijven.

De laatste jaren maken innovatieve startende en doorgroeende ondernemers voor hun investeringen ook gebruik van crowdfunding. Voor het Nederlandse landbouwbedrijfsleven nog op kleine schaal. Op dit moment zijn er ook verschillende crowdfundingplatformen voor agri-horti-foodinitiatieven. Voorbeelden zijn het crowdfundingplatform van de EU Katana, waar het Nederlandse Plant-e een succesvolle campagne heeft gehad, One Planet Crowd, waar onder andere Aurora Kaas financiering voor uitbreiding heeft opgehaald, en Collin Crowdfund waar het biologisch-dynamische varkensbedrijf Mangalichahof mee is gefinancierd.

Om investeringen in energie-innovaties te bevorderen heeft het ministerie van EZK diverse regelingen voor (onder meer agrarische) ondernemers, zoals Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE). Agrariërs kunnen gebruik maken van de regeling voor investeringen in windenergie, zonne-energie en geothermie. Investeringen in energiezuinige en milieuvriendelijke technieken in de land- en tuinbouw worden verder bevorderd met fiscale regelingen; Energie-InvesteringsAftrek (EIA), Milieu-InvesteringsAftrek (MIA), Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (VAMIL) en regeling Groenprojecten.